

Översyn av den kommunalekonomiska utjämnningen

Utjämningskommittén.08 har idag till regeringen överlämnat sina förslag till förändringar i det kommunala utjämningsystemet. Kommittén föreslår förändringar både i inkomst- och kostnadsutjämnningen. Förändringarna ska enligt förslaget införas den 1 januari 2013. De ekonomiska effekterna av förändringarna slår successivt igenom under en sexårsperiod.

En statligt finansierad inkomstutjämnning

Kommittén anser att staten, så långt det är möjligt, bör finansiera utjämnningen av skillnaderna i skattebas (inkomst per invånare) mellan kommunerna respektive mellan landstingen. Enligt kommitténs bedömning och förslag ska den garanterade skattekraften uppgå till 115 procent av medelskattekraften både för kommuner och landsting för att utfallet vid skatteväxlingar ska bli neutralt. Kommuner och landsting vars skattekraft understiger den garanterade ska liksom i dag erhålla ett inkomstutjämningsbidrag som beräknas utifrån skillnaden mellan den egna beskattningsbara inkomsten per invånare och den garanterade.

Kommitténs anser att samtliga kommuner och landsting ska omfattas av utjämningsystemet om det huvudsakliga syftet att alla kommuner respektive landsting ska ges likvärdiga ekonomiska förutsättningar ska uppnås. Kommuner och landsting vars beskattningsbara inkomster överstiger den garanterade nivån ska därför liksom i dag betala en inkomstutjämningsavgift till staten.

Vad gäller arbetspendlingen över landsgräns (den s.k. gränspendlingen) anser kommittén att det är angeläget att det nordiska skatteavtalet ses över för omförhandling inklusive det gränsgångaravtal som utgör ett tillägg till huvudavtalet.

Kostnadsutjämnningen

Beträffande förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet anser kommittén att nuvarande utjämningsmodell bör ersättas med en betydligt förenklad modell med större tonvikt på åldersstrukturen.

Kommitténs bedömning är att utfallet i den nuvarande utjämningsmodellen för individ- och familjeomsorg ger oacceptabelt stora skillnader i förhållande till de faktiska kostnaderna i olika typer av kommuner varför modellen bör förändras.

Kommittén har lagt ned ett omfattande arbete för att försöka skapa en förenklad utjämningsmodell för äldreomsorgen och har härvid funnit att ålder, civilstånd, etnicitet, skillnader i dödlighet och bebyggelsestruktur är relevanta faktorer för att fånga strukturella behovs- och kostnadsskillnader mellan kommunerna.

Enligt kommitténs bedömning bör skillnader i lönekostnader kompenseras fullt ut för både kommuner och landsting. Vidare föreslås en rätt genomgripande förändring av hälso- och

sjukvårdsmodellen liksom att kommuner som växer kraftigt även ska kompenseras för merkostnader för nya förskolelokaler.

Strukturbidragen

Kommittén föreslår att den del av kommunernas strukturbidrag som utgörs av 2004 års standardkostnad för svagt befolkningsunderlag ska kvarstå oförändrad. Resterande del av strukturbidraget bör reduceras så att den totala minskningen av strukturbidraget begränsas till högst 0,22 procent av det uppräknade skatteunderlaget. Vidare föreslås att den del av landstingens strukturbidrag som utgörs av 2004 års standardkostnad för små landsting kvarstår oförändrad. Resterande del av strukturbidraget reduceras så att den totala minskningen av strukturbidraget begränsas till högst 0,11 procent av det uppräknade skatteunderlaget.

Ekonomiska effekter av kommitténs förslag

De största förändringarna av kommitténs förslag sker i kostnadsutjämnningen respektive strukturbidragen. Beträffande kostnadsutjämnningen för kommunerna sker de största förändringarna till följd av att modellen för förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg förändras. Den största negativa förändringen i kostnadsutjämnningen för en enskild kommun uppgår till cirka 1 700 kronor per invånare medan den största positiva förändringen uppgår till cirka 2 500 kronor per invånare.

Den största negativa förändringen för ett enskilt landsting uppgår till knappt 1 000 kronor per invånare medan den största positiva förändringen uppgår till knappt 1 100 kronor per invånare. Omfördelningseffekterna uppstår i allt väsentligt beroende på den föreslagna förändringen av hälso- och sjukvårdsmodellen.

Kontakt

Bengt Germundsson
Ordförande
070-209 04 85

Björn Sundström
Huvudsekreterare
070-670 04 08